

TAALPROJECT LÂN FAN TAAL Wêrom? Why? Pourquoi? Waarom?

Je taal vieren in een vrijstaat. Dat is het uitgangspunt van Lân fan Taal, een bijzonder taalproject in de hoofdstad van Fryslân. Dit jaar is Leeuwarden de Culturele Hoofdstad van Europa. Lân fan Taal is daar een belangrijk onderdeel van. Het doel is om Fryslân als publieks- en kenniscentrum voor meertaligheid te positioneren waar ook voor taaldocenten veel te vinden is.

In 2018 is Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa. Een van de grote projecten is Lân fan Taal, een festival van een jaar lang waarin de taal wordt gevierd, zeker ook door leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Een instrument dat we gebruiken voor de taalviering is een onderzoek naar de taalregels die ten grondslag liggen

aan Lân fan Taal (zie kader 1). Met die regels onderzoeken en bevragen wij de leerlingen. De reactie van de leerlingen op die regels is leidend. Het gaat om vragen wat deze regels kunnen betekenen voor hun eigen taal, voor de toekomst van hun (moeder)taal en waarom het voor hen belangrijk is. Een regel als 'Laat je taalspoor achter' kan leiden tot een onderzoek over taalsporen uit het verleden, het gebruik van sociale media, communicatiemiddelen en expressie.

Hoe word je je bewust van het belang van taal? Dat is uit te drukken in termen als taalattitude, taalbewustzijn, taalverwerving, taaltrots, taalbelang, maar ook taalplezier. Wanneer heb je taalplezier en hoe breng je dat over aan anderen? Hoe krijg je taalplezier als taal geen feestje voor je is? En hoe maken we er een feestje van?

We zijn binnen Lân fan Taal daarom bezig met een (leer)lijn taalplezier om het enthousiasme en gedrevenheid van de docenten voor het vak te onder-

steunen. We onderzoeken hoe wij naast (noodzakelijke) lessen over grammatica naar werkvormen waarin taalplezier getriggerd en aangezet wordt. Waarom is er taal? Waarom hou je ervan en waar heb je het voor nodig? Hierbij zal ook worden gediscussieerd over de plaats van Engels, Nederlands en Fries in de maatschappij en over de voor- en nadelen van meertaligheid.

Stimmen van Fryslân

Een concreet voorbeeld van deze bewustwording is het onderzoeksproject 'Stimmen van Fryslân', waarbij de leerlingen in het voortgezet onderwijs worden betrokken. Dit is in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen. Door een grote verscheidenheid aan talen en dialecten is de provincie een voorbeeld voor hoe verbanden werken in de rest van de wereld.

Medewerkers van de universiteit gaan langs de scholen met een speciale app – Stimmen, te downloaden in Google Play en iTunes. Met deze app wordt de

Speel met taal
Laat taal leven
Spreek je uit
Doe je best elkaar te verstaan
Lees tussen de regels door
Laat je taalspoor achter

Kader 1. Taalregels Lân fan Taal

Myn taal is myn hûs. Wurden myn paad
nei de wrâld, dy taal bin ik.

My language is my home. Words are my
path to the world. That language is me.

Mijn taal is mijn huis. Woorden zijn mijn
pad naar de wereld. Die taal ben ik.

Kader 2. Parool van Lân fan Taal

stem en dus de betreffende taal/dialect van leerlingen opgenomen, onder andere aan de hand van een spelletje met plaatjes. De data die hiermee worden verzameld, zullen beschikbaar worden gesteld aan bedrijven die spraaktechnologie gebruiken. Dat moet ertoe leiden dat straks ook Fries en noordelijke dialecten tegen je telefoon kunnen worden gesproken. Denk bijvoorbeeld aan Siri, de spraakcomputer op de iPhone; die is nu alleen in het Nederlands, maar het mooiste zou zijn wanneer je met een Fries tegen je telefoon kunt praten.

Us lân fan taal, de game

Er wordt ook een taalhistorisch spel gespeeld. Met een nieuwe game ontrafelt de leerling een eeuwenoud mysterie. Het is 1867; Cornelis over de Linden ontdekt een manuscript in runenschrift over een 4.000 jaar oude Friese beschaving. Hij onthult zijn vondst en in 1872 wordt het manuscript uitgegeven onder de naam 'Oera Linda'. Maar is het stuk betrouw-

baar of hartstikke vervalst? De deelnemers sluiten zich aan bij een van de drie geheime genootschappen en gaan met hun smartphone als (taal)wapen op zoek naar antwoorden.

In deze game voor Android- en iOS-telefoons wordt Leeuwarden doorkruist. Het oorspronkelijke 'Oera Linda'-verhaal zou dateren uit 1256, het door Cornelis gevonden manuscript zou de zoveelste handgeschreven kopie zijn. Kortgeleden is er een nieuwe versie gevonden, die 'echt' lijkt te zijn. De game is digitaal beschikbaar en daardoor overal te spelen, maar komt het beste tot zijn recht in de binnenstad van Leeuwarden. De game is gratis voor iOS en Android te downloaden vanaf 28 januari 2018 (zie <lanfantaal.nl/project/game-us-lan-fan-taal>).

Taalpodium Leeuwarden

Speciaal voor Lân fan Taal is het taalpodium OBE gebouwd, vernoemd naar Obe Postma (hij was een vooraanstaand Fries dichter én docent wiskunde aan het

voortgezet onderwijs). In OBE word je welkom geheten als nieuwe inwoner van Lân fan Taal en direct uitgenodigd hier een bijdrage te leveren. Daarnaast is er een kunstwerk te zien van de internationale taalkunstenaar Tim Etchells – een kunstwerk waarin het denken over taal aangezet wordt.

OBE staat aan de voet van De Oldehove, de 16e-eeuwse toren waarvan de bouw halverwege is gestaakt vanwege verzakking. Als statussymbool voor Leeuwarden was de Oldehove te scheef en te onaf. Voor het Lân van Taal is de veelbezongen en -beschreven toren juist een perfect, dwars icoon. Hij is bovendien de achtergrond voor vier videokunstwerken, gemaakt door verschillende, onverwachte combinaties van (taal)kunstenaars. Zeker een bezoek waard voor een taaldocent met zijn taalklas(sen).

Kijk voor verdere informatie op <www.lanfantaal.frl>. ■

Anne Graswinckel